

Naar aanleiding van de artikelenreeks aflev. 3, van de heer Norbert Hostyn, over Oostendse fotografen heb ik in mijn verzameling "oude brieven met briefhoofd" een rekening van het jaar 1900 gevonden van J. Demuynck-Ragons, rue d'Ouest 44.

Die rekening, een prachtig stukje drukwerk op licht paarsgekleurd papier met een mooie bloem versierd, laat ons weten dat hij niet alleen fotograaf maar ook opticien en verkoper was van fototoestellen, didactisch schoolmateriaal, lichtbeelden, verrekijkers, inkten en lijm. (1)

Een rekening is een rekening, maar het uitzicht was toentertijd niet hetgeen we nu ter betaling aangeboden krijgen. Het was tevens een streling voor het oog wat de versiering ervan betreft, natuurlijk in onze tijd gezien. In de "oude tijd" was het misschien heel gewoon zoveel zorg te besteden aan de versiering van de brief, de rekening of de wisselbrief. Al was het een propagandamiddel en diende het ook ter concurrentie voor gelijkaardige firma's, voor onze tijd is het onge-
woon.

Het briefhoofd, dat vaak niet alleen het bovenste gedeelte van de brief besloeg, maar ook een groot gedeelte van de linkermarge, wat blijkt uit de afbeelding, leert ons heel wat.

Sommige brieven zijn voorzien van prachtige gravures die de gevel van het firma-gebouw of een binnengezicht van de werk- of verkoopruimte voorstelden. Daarom zijn ze belangrijk aanvullend bronnenmateriaal voor de iconografie van de stad. Zo zijn er heel wat afbeeldingen van bedrijfsgebouwen bewaard gebleven, want in die tijd was het niet de gewoonte foto's in die aard te nemen. Men kan vergelijkingen maken met nog bestaande gebouwen doch de preciesheid der afbeeldingen kloppen niet altijd met de werkelijkheid, soms werd er op het briefhoofd wel overdreven en werden de gebouwen groter voorgesteld dan ze waren. Ik bezit ook een brief uit het jaar 1914 van J. Ouvry-Schockaert van de Rogierlaan 42-44. Het briefhoofd is in zacht paarse kleur weergegeven, waarin we bovenaan links in een ovaal, gelauwerd met de gewonnen medailles, een algemeen gezicht hebben van het bedrijf.

Op het trottoir een drukte van voetgangers en een tram in de straat. De voorgevel had het uitzicht van een groot herenhuis. De ingang was geflankeerd aan beide zijden met een uitstalraam. Op de eerste verdieping, boven de ingang bevond zich een erker met daarboven een klein balkon. Op de tweede verdieping boven de ramen werd er vermeld "Miroiterie Ostendaise". In 1918 kwam op het huis Ouvry een grote obus terecht.

We kijken boven het gebouw uit en zien dat er naast beide zijden van het centraal gelegen gedeelte twee binnenkoeren zijn waar een hele bedrijvigheid zich afspeelt. Er is ook een hoge rokende schouw afgebeeld. We kunnen merken dat de gebouwen waarschijnlijk uitgeven op de volgende straat die nu de Leon Silliaertstraat is. Die medailles zijn het bewijs van "Les plus hautes récompenses" waaronder "Médaille d'or Ostende"; van "L'exposition internationale d'Ostende"; en van "Exposition de l'industrie, commerce, travail".

De firma was ook agent of alleenvertegenwoordiger van verschillende binnen- en buitenlandse werken i.v.m. vernissen, spiegelglas, ruiten, verzekeraar tegen het breken van glas. Al wat zij verkocht, wordt in het briefhoofd bovenaan vermeld: meubelen, tapijten, linoleum, oliën, schildersgerief, enz. Aan de rechterkant van het briefhoofd in een rechthoek, is er een afbeelding van de binnenzaal die als verkoopruimte en tentoonstellingshall diende, in het midden bevindt zich een kiosk, rondom rond zijn er gaanderijen afgeschermd met balustrades. Deze ruimte werd later nog gebruikt als sporthall o.a. voor boksgala en rolskating.

SUPERFICIE 7840 m²

ENTRÉE LIBRE

PRIX FIXE

ENTREPRISES GÉNÉRALES

d'Améublements et Tapisseries en tous styles
de travaux de Peinture, Decors, Glaces et Vitrages

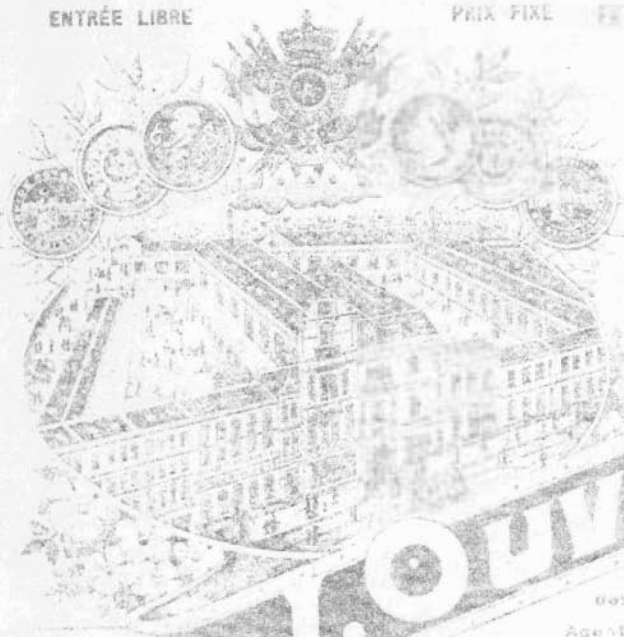
Linoeums, Toiles Cirées; Couleurs, Vernis, Huiles
Sables, Verres, Vitreaux, Baguettes; Eponges, Peaux de Chamols, etc.
Produits Chimiques; Articles pour Peintres, Vitriers, Ebenistes, etc.

GRANDE MIROITERIE OSTENDAISE et du LITTORAL

SALLES d'EXPOSITION

Permanente d'Améublements en tous styles

Achat, Vente, Echange et Location
de meubles en
tous genres



J. JOUVRY-SCHOCKAERT

AGENT

des Verres et des Glaceries

Agent general pour la Belgique
des Vernis - The London Varnish Works

Seul agent pour la Littoral des Produits HETZEL

Assurance contre le bris des Glaces

Vue intérieure d'une Salle de Nouveaux Meubles
Superficie 2615 m²

TELEPHONE
239

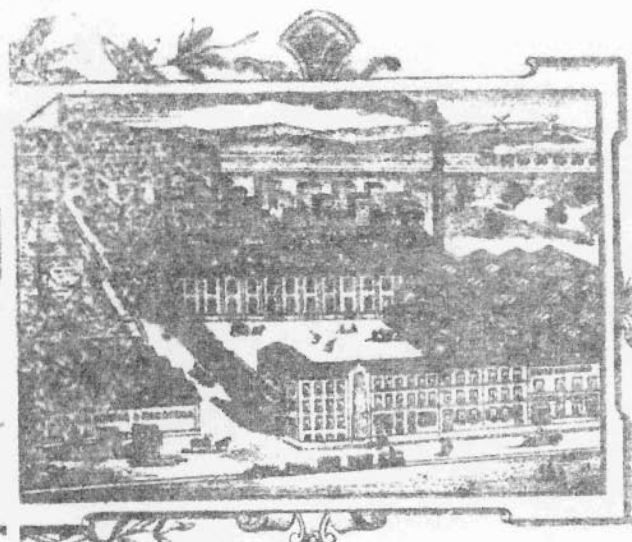


LES PLUS HAUTES
RECOMPENSES

Les prix sont tenus sans engagement et restent valables tant
qu'on ne les a pas repris dans les 24 heures et n'engagent que sous réserve de bon-
nes références. - Les marchandises voyagent tous jours aux risques
des clients. - Les marchandises sont livrées à domicile et en dépôt et en

Ruevare Rogier, 42-44 Ostende, le 18/5 19

Monsieur,



IMPORTATION DIRECTE DES BOIS DU NORD

HOOFDZACH HOUT KAMPAAN

Science, Raboterie & Menuiserie Mécaniques
Moultures en tous Genres
STOOM ZAGERIJ SCHAEVERIJ & SCHRIJWERKERIJ
ALLE SLACH VAN LLISTEN

De Buck & Deweer

BOULEVARD DU MIDI

Adresse Télégraphique
Telegraaf e Lires:
DEBUCK-OSTENDE

Midden door het briefhoofd van linksonder naar rechtsboven prijkt dan de firma-naam J. Ouvry-Schockaert. De mogelijke kale vlekken zijn opgevuld met bloemen. Toe laatste over een breedte van 7 cm in de linkermarge zijn de algemene verkoopsvoorwaarden gedrukt in het Frans en het Nederlands.

Nog uit 1914 bezit ik een copie, uit de verz. D. Farasyn, met het briefhoofd van Th. Blomme, Entreprise générale d'installations de gaz, d'éclairage et de distribution d'eau de ville, dus de loodgieter die ook te vinden was in de Rogierlaan, nr. 67, juist aan de overzijde van de straat. In linkerbovenhoek hebben we de afbeelding van de voorgevel en centraal "l'intérieur du magasin". De aanbevelingen gaan ook tot buiten de afbeelding en maken deel uit van de linkermarge. De gevel van nr. 67 is nu nog dezelfde.

Op de Boulevard du Midi bevond zich "De Buck l Deweert, inportation directe des bois du nord" ; "Noordsch houtmagazijn, stoomzagerij, schaverij l schrijnwerkerij, alle slach van lijsten".

Links bovenaan bevindt zich weer, maar gegraveerd inzwart-wit, het bedrijf, vanaf de voorzijde over de gebouwen kijkend, met een waar panorama van de omgeving. Het bedrijf heeft aan de voorzijde een mooie gevel die waarschijnlijk de burelen inhoudt. We kunnen langs beide zijden en achteraan de opslagplaatsen terugvinden, ook een binnenkoer en een hoge rokende schouw. Aan de linkerzijde bevindt zich een dok waar zeilschepen gemeerd liggen (De plaats waar nu het stadhuis staat). Aan de horizon zien we twee treinen rijden en nog verderop ontwaren we 2 windmolens. In mijn collectie heb ik nog andere prachtige briefhoofden van een drukkerij, oesterput, hotel, bank, maar de beschrijving ervan zou misschien te ver leiden. Het bedrijfsarchief waar we deze brieven nog kunnen terugvinden kan dus ook een bron zijn voor de industriële archeologie (2). Wat de drukkunst aangaat bewijzen deze briefhoofden dat er in die jaren knappe tekenaars en graveurs in dienst waren van de drukkers, om zulke verfijnde afbeeldingen, meestal in zachte kleuren, op het briefpapier af te drukken. De drukker was ook niet verlegen om zijn naam in dit prachtig stukje te vermelden.

Wanneer men verschillende brieven enrekeningvan zo'n bedrijf te samen zou brengen kan men min of meer een stukje geschiedenis van dit bedrijf samenstellen en eventueel bijdragen tot de economische geschiedenis van de stad.

Wat een oude brief ons toch nog kan vertellen. Het gewone klein en middelgrote bedrijf kan onwetend nog belangrijke historische documenten bezitten die niet zouden mogen verloren gaan.

Robert LEROY

(1) cf. "De Plate", april 1980, p. 68

(2) Literatuur : "Spiegel Historiael" 1975 ; jrg. 10 ; nrs. 1 en 3.

Euphrosine Beernaert, Eugeen Everaerts, Gustaaf Vandamme

Voor ons ligt het achtste deel van het "Nationaal Biografisch Woordenboek" (Brussel, Paleis der Academiën, 1979), uitgegeven door de drie nederlandstalige Koninklijke Academiën van België. Van de hand van Norbert HOSTYN, ons dynamisch bestuurslid en licentiaat in de kunstgeschiedenis, verschenen twee gedegen biografische notities : één over kunstschilderes Euphrosine BEERNAERT (Oostende, 1831 - Elsene, 1901) (kol. 21-28), een résumé van zijn licentiaatsproefschrift K.U. Leuven (1976), en één over architect Gustaaf VANDAMME (Gent, 1870 - Oostende, 1938) (kol. 809-811). Beide Oostendse figuren werden voordien uitgebreid behandeld in ons tijdschrift. Dr. Lammert Luning, in 1979 overleden, schreef een opmerkelijke notitie over Eugeen EVERAERTS (Oostende, 1880 - Rotterdam, 1976) (kol. 279-287), in leven bibliothecaris te Oostende (1907-1918) en te Rotterdam (1923-1945). De Oostendenaar Drs. Luc François, voorheen aspirant NFWO en thans assistent aan de R.U. Gent (Nieuwste Geschiedenis), lid van onze Heemkundige Kring, maakte een biografische bijdrage over Goswin de STASSART (Mechelen, 1780 - Brussel, 1854) (kol. 717-725). L. François bereidt een studie voor, als doctoraatsproefschrift, over de diverse vormen en evolutie van de verhouding tussen onderdaan en gezagsdrager in de jaren 1785-1835.